

माधवीवाचः -

तत्रागत्य मुनिः^(१) यत्कृतं^(२) मातमेन वै ।
विस्तरणं तदाचक्ष्व परं कांतुल्लं^(३) नः ॥ १

वसिष्ठ उवाच :-

श्रूयतां राजशौदूलकथां पापप्रणाशनीम् ।
यत्र तैपं तपोऽत्युगं^(४) गातमः सुमहातपाः ॥ २

तत्र यातः समं शिष्ये^(५) शिष्यकीर्णं^(६) तपः ।
गातमः पृथिवीपाल तदा क्लोकविश्रुतः ॥ ३

सरस्वत्यकं नाम त्र्यम्बकाध्युषितं सदा ।
तद्दर्शं महारम्यं स्वच्छन्दकपरिप्लुतम् ॥ ४

तत्र पुष्पफलोपेतं नानाविहंगनादितं ।
गंधवान्सितदिवक्त्रैः सज्जलबुदसुन्दरैः ॥ ५

सर्वत्रफलपुष्पाढ्यैः सिद्धांधर्वसंवितैः ।
पादपैः परितः कीर्णैर्तरंगोर्मिसमाकुलम् ॥ ६

मिथस्तरंगसंघट्टं संजातमुरजस्वनम् ।
भृंगफ^(७) कृतक्रीताढ्यं नृत्यत्वे^(८) सितहृदम् ॥ ७

सुगंधिसहितांभोजराजिराजितमायतम् ।
मनः प्रह्लादजनकं सर्वपातकनाशनम् ॥ ८

१- ई बी- प्रणाशिनी । २- ई बी- गातम, ३- ई बी ३ विस्तृतः, ४- ई बी- पत्रपुष्प
५- ई बी- तौ, ६- ई बी- गंधर्वा, ७- ई बी- सजातमहजस्वनं, ८- ई बी- भृंगफकक्रीता-
ढानुपत्त्वत्कैशतच्यदं (९) नृत्यत्कोक्ति, ९-बी भोजभोज राज्ञे ।

ए (१) कांतुल्लं ए (२) स्त्रे
ए (३) नृत्यत्कोक्तिसितहृदम् ए (४) प्रह्लाद ।

(१२)

तद्विलोक्य मुनिः प्रीतः संप्रहृष्टः^{ए (१) तनुः}
शिष्यमुत्तमाहेदं हर्षाद्गदगदया गिरा ॥ ९

गौतम उवाच:-

हृदं मम मनोहारि^{ए (२)} हरनामांक्तिं सरः ।
सुधाकुण्डमिवस्वच्छं वत्सोत्तकं^{१ (१)} क्लोक्य ॥ १०

विष्वक् परिवृतं सिद्धे^{बी १} मुनिभिः संयतात्मभिः ।
स्वगापि^{बी-२} कलाभाय योगिमिश्रं मुमुक्षुमि^(३) ॥ ११

हृतस्ततोऽपि मे दृष्टिः स्पृह्यालुः प्रकृते^{बी-३} ।
यथातीर्थमये देशे मनोवृत्तिस्तपस्विनाम्^{बी ४} ॥ १२

तद्विहावेदयतां स्थानं विविक्तं सुखमासितुम् ।
पंक-कण्टकविहीनं तीर्थकामलवालुकम् ॥
सुच्छायफलपुष्पदि^{मि} शान्तिस्वसंहाकृतं शुचि ॥ १३

५

तन्निशम्य गुरोर्वक्त्रमुत्तको नृपसत्तम ।
विष्वक् प्रदक्षिणिकृत्य गौतमाय^६ न्यवेद्यत् ॥ १४

उत्तक उवाच :-

तीरात्तीरं परिभ्रम्य वीक्षितं शतशो मया ।
त्रेयंबकसरः श्रेष्ठमादरान्मुनिपुंगव ॥ १५

जंगुल्यद्वैमपि स्थानं तदत्र नहि विद्यते ।
ध्यानापि तदशौ यत्र बसन्ति परमर्षयः ॥ १६

१- ई बी - मुरभि , ई-ई (१) १ वत्सोत्त, २- बी स्वगापि,
३-बी लः, ४- ई बी ४ तथा, ५- ई बसिष्ठ उवाच, ६- ई निवेदयन्

ए (१) नृह
ए (२) री
ए (३) मि

नातिदूरेऽतिरम्याणि दृश्यन्ते काननानि वै ।
 क्रियतामाश्रमस्तत्र कृष्ण^{बी (१)} ते यदि रोचते ॥ १७

वसिष्ठ उवाच :- तदाकर्ण्य महीपाल गौतमो मुनिस्तमः ।
 सुचिरंचित्तंयामास न शान्तिमधिगच्छति ॥ १८

वृक्षाद्बृक्षांतरं याति तीरात्तीरं वनाद्धनम् ।
 न चकार मनःस्थातुं देशे मुनिजनान्विते ॥ १९

चिरं निश्कसत्तस्याश्मच्छायामुपयुग^{बी ३} : ।
 बाजगाम तपोराशिः कृपालुनरिदस्तदा ॥
 प्रत्युवाच स्मितं कृत्वा गौतमं प्रति भूमिप^{बी ४} ॥ २०

नारद उवाच :- कोऽयं चिन्तामिषीगस्ते हृदि^{बी १}, मोहस्तपोधन ।
 इतः प्रयाहि सविधे रम्यं कृष्णकाननम् ॥ २१

तत्रास्ति कुंडमतुलं पुण्यवारिसुसंभृतम् ।
 तीर्थानामुत्तमंतीर्थं^{४ (२)} गुह्यं परमपावनम् ॥ २२

यत्र पूर्वतपस्तेपे कृष्णो यादसांपतिः ।
 प्रतीक्ष्यामाधिपत्यं वै लब्धवान्परमेश्वरात् ॥ २३

१ - ई बी हितैयदिराचते , २- ई बी- गनस्तातुं, ३- ई बी
 अमाच्छायामुपायुग , ४- ई बी पः, ४ -(१) हृदिमोहस्तपोधन
 ४- ई (२) तीर्था , बी -५ परमेश्वर, ई ५(१) परमेश्वरौ ।

(१४)

वसिष्ठ उवाच :- ततः प्रीतिमना भूप संपूज्य ब्रह्मणाः सुतम् ।
आपृच्छ्य चाश्रमं चक्रे चिरं तत्प्रमं महत्तपः ॥ २४
ए(१)
पञ्चगव्यं तृतीयं तत् पवित्रं पितृतारकम् ।
(बी-२)
विहितं गौतमेनैव तपोभिस्तर्पिताः सुराः ॥ २५

इति श्री स्कंद पुराणे एकाशीति साहस्रं संहितायां
ब्राह्मण विष्णवे तृतीय परिच्छेदे श्रीमहात्म्ये गौतम त्र्यम्बकस्य तथा
वरुण कानन गमनं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥

१- ई बी - सत्पराज्यं ब्राह्मणाः ,
(बी-२) ई - गौतमेनैव तपोभिस्तर्पिताः
(२) -ई-२- चिरं सुमहत्तपः

ए (१) व्यु
